

Poštarska placena u gotovu

40 SAMOBORSKI LIST

Knjžnica kr. sveučilišta Zagreb

God. XXXIV U Samoboru, 1 rujna 1937 Broj 17

Nova školska godina

Danas započinje nova školska godina. Mladež će se nakon dvomjesečnih praznika opet sakupiti u školskoj zgradi, da oadj kroz deset mjeseci prima nauku i odgoj, nužni za život i za ispunjenje svojih životnih dužnosti.

Ako ikad, a to današnje doba traži čovjeka očeličena i oboruzana znanjem i umijećem, te valjano odgojena, da se može progurati svijetom i otvorenim očima poći u susret borbama, što ga čekaju i što ih život neminovno donosi sa sobom.

O tom su danas na čistu svi, koji se staraju o školi i njezin razvitak, dovadajući je u što užu vezu sa životom i njegovim potrebama. No da škola prokrči šroke puteve, nužni su još

mnogi uslovi. Narod, kome je ona namijenjena, treba da je susreće s dužnom pažnjom, da stvarača njezin uzvišeni poziv, što ga ona mora da vrši.

Dom još uvijek ne podupire dovoljno škole i ne pristupa u onu užajamnu vezu i dosluh, koji je apsolutno nuždan, hoće li se prava i potpuna uspjeha. I dok ima roditelja što brižno paze na svoje dijete i njegov školski rad, ima žalboče i takovih što ga šalju pod silu u školu i ne pitaju za njegov napredak. Šta više, dom i okolina u mnogo slučaja sprečavaju školu u njenom djelovanju, stavljajući mu na put kojekakove zaprke.

Ništa nije tako nužno kao saradnja između doma i škole, tih dva važnih faktora u odgoju mladića. Jer ako

dom ruši, što škola mučnim načinom gradi, onda tamo nema onih preuvjetata na kojima se temelji pravi odgoj i sreća čovjeka.

Roditelji će u tom pogledu ispuniti svoju dužnost, ako se koji puta propitaju u školi za svoje dijete, za njegovo ponašanje i napredak, pa da skladno podupru nastojanje škole. Tako će se odstraniti mnogi nedostatak, što se opazi kod djeteta. Prema dogovoru roditelja sa učiteljem moći će udesiti svoj rad u domu i svoje staranje oko napredka svoga djeteta.

U harmoniji između škole i doma leži jedan od najvažnijih uslova po uspjeh i napredak mladeži — nade roditeljske i uzdanice naroda.

Pusjeta zvona i velika skupština b. HSS u Gradni

Selo Gradna ocvanulo je 29. VIII., u svečanom ruku. Pred selom i kroz njega mnogobrojni slavoluci, kuće okičene zelenilom i hrv. trobojkama, a seljaci u hlepoy narodnoj nošnji. Kod prvog slavokuka stoji na kolima okičeno novo zvono za kapelicu, koja je sagradjena 1935. na usporenu učitelja i vode hrv. naroda pok. Stjepana Radića.

U seli dolazi bareno pozdravljena od osmijevjelog naroda gođa: Marija Radić, na imanu Gramakovom i njegovom suprugom, te kćerkom Ing. Katalinom. Malo tko toga dolaze dr. Josip Torbar, izaslanik predsjednika dra. Vinko Mačeka, te nar. zastupnici: Karel Matić, Miković Pavlek Miljković, Matija Đorđević, Ivanjo Novosel, Andrija Popa i Agnes Černak, a od Gospodarstvene skup. komisarij dr. Dra-

gutin Toth. Od Bratice Hrv. Zmaja došli su meštar Zvonko Polić i Milan Praunspurger. Na ulasku u selo dočekivali su goste uz mnogobrojno seljakštvo narodni zastupnik samoborskog kotara g. Ljudevit Tomasić, Gjuro Spanović i Marko Bahovec. Gosti su pozdravljeni po starom hrv. običaju sa kruhom i soli.

U procesiji dovezeno je zvono do kapelice, gdje je seljakinja Barica Horvat pozdravila godu Radić i predala joj stručak poljskog cvijeta, na čemu joj se goda Radić zahvalila pojavivši je izaslanika vodje dra. Torbara pozdravio je predsjednik mjeane organizacije b. HSS u Gradni seljak Franjo Horvat, na čemu se je dr. Torbar kratko zahvalio. Nakon toga obavio je početak zvona i čao misu kapelan vtc. g. Marcel Rogina.

Poslije mise održana je velika skupština b. HSS. Prije početka predale su kao dar i uspomenu seljakinje iz Gradne narodne ručnike gdje Radić dru. Torbaru za njega i za vodju, prof. Tomasiću i Gjuri Spanoviću. Na skupštini izredali su se svi narodni zastupnici kao govoraci a glavni govornik bio je zamjenik kuma zvona dra. Vi. Mačeka dr. Torbar.

Nesto prije svršetka skupštine javilo se novo zvono, što je mnoge dirnulo do suza. Skupština je završena oko pola 1 sat popodne pjevanjem hrv. himne. Prisutno je bilo oko 5000 ljudi. U 2 sata popodne čitana je večernjica u kapelici, a poslije toga održan je sastanak povjerenika Gospodarstvene Skupe.

vmp

Samostanci, poduprite svoju domaću glazbu Pučke knjižnice i čitaonicu i prislijedite što članovi zmenjivači i podupirajte!

Duhovna elita stranke prava

U političkoj povijesti hrvatskoga naroda u drugoj polovici XIX stoljeća najznačajnija je ličnost dr. Ante Starčević. Otac ideje hrvatske državne samostalnosti i slobode, tresao je punih trideset godina saborom i bio strah i trepet madjaronima i banovima, peštanskim i bečkim kreaturama. Živio je u siromaštu da bude neovisan u borbi, te je i uspio stvoriti borbeni hrvatski nacionalizam dajući mu nečekivani zamah. Uvijek svijestan što hoće, Starčević je ostao u svojim zahajtjima dosljedan, radeci na njihovom

ostvarenju i boreći se do smrti neuromno.

Borbeni duh dra. Ante Starčevića, privlačio je omladinu i ona ga je slijedila i obožavala. Oko njegovog programa okupljali su se najprominentniji duhovi hrvatskog naroda, a iz svih hrvatskih pokrajina. S pravom se i nagašavalо, da je duhovna elita hrvatskog naroda u Starčevićevu strancu prava.

Kako smo u prošlim brojevima iznijeli, priredit će u najskorije vrijeme agilni pododbor M. H. akademiju, u počast istaknutih književnika-pravača.

Baš na ovoj slici vidimo okupljene najznačajnije predstavnike hrvatske lirike: Slivija S. Kranjčevića, koji sjedi prvi s lijeva naslonjen na rub stolice, kojega je život i rad bio ispunjen svjetskim bolom, tadašnjim najaktuelnijim motivom evropske poezije, no Kranjčević ga nije samo oponašao, nego je bio i njegov genijalni tumač. Roden u Senju 1865 opjevao je svoj rođni uskočki grad u poznatim elegijama, te se kao duboki misilac, a manje kao umjetnik, priklonio nauci prvog hrvatskog čovjeka, koji je odbacio svaku romantiku, a to je bio Starčević. Kranjčević je do smrti radio u Sarajevu, te je pokopan na groblju Koševu, pod simboličkim spomenikom sputanog genija. Slobodarska hrvatska Bosna dala mu je dostojan grob u svojoj metropoli (1908 g.)

Odmah do Kranjčevića vidimo dr. Augusta Harambašića, za koga je A. O. Matić u nekrologu napisao: „poludio je od Hrvatske...“. Umro je u 50. godini života 1911 kada se istinsko rodoljublje našlo u srčima samo odabranih žrtava. Harambašić je bio pravi mučenik, koji je pjevao kao pravi bard stranci prava, za zanos hr-

vatske omladine i srca hrvatskih žena. On je pjesnik Starčevićeve himne, gdje je uslikan:

„Onome slava, koji je vazda,
bio slobodar, sokol — ptič,
koji se nije vezati htio,
bio je Ante Starčević!“

Do Harambašića stoji najmladi u grupi pravača-knjževnika, dr. Tegosimir Alaupović, jedan od prvih školaraca pravačke misli u Bosni. Roden je u Docu kraj Travnika 1871., kao potomak stare bosanske plemićke obitelji Alaupovića. Osnivač je Hrvatske narodne zajednice u Bosni, te predratni svjetovni predstavnik bosanskih franjevaca. Kao pjesnik i kulturni radnik, učestvovao je pri osnivanju Hrv. kult. društva „Napredak“ u Sarajevu, prije 35 godina Snažan je predstavnik borbe bosanskih Hrvata za slobodu, što je i glavna tema njegovim pjesmama. Danas živi u Zagrebu, te često posjećuje naš Samobor.

Dr. Ivan Miličević (stojiiza Kranjčevića) je jedan od prvih pravača u Hercegovini. Roden u Mostaru 1868., već kao student u Zagrebu posjećuje Staroga i suraduje u svim pra-

vaškim novinama, a neke je i on — kao vrstan publicista — pokrenuo u Zagrebu, Sarajevu i Mostaru. Istatko se kao pobornik slike Hrvata katolika i muslimana. Mnogo je napisao kao pripovjedač, te je i danas, iako star i umirovijen, aktivna na kulturnom polju Bosne, vodeći i uređujući besplatno Napretkovu kulturno-historijsku zbirku. Kako vidimo, ostao je i u životu i u radu vjeran ideologiji velikog Ante Starčevića.

Uz dr. Ivana Miličevića, vidimo na slici i dr. Antu Tresić-Pavičića, koji je rođen na Hvaru 1867. Istatko se kao pjesnik, a mnogo se brinuo i za naše iseljenike u Americi.

Starčevićanci su stvorili hrvatski nacionalizam i udahnuli mu borbenost te u političkoj povijesti Hrvatske zapremaju vidno i časno mjesto, jer su ideju prava i povjesne baštine postavili kao najosnovniji sadržaj rodoljublja.

P. Z.

Proslava 35 godišnjice „Pučke knjižnice i čitaonice“ u Samoboru

Prije 35 godina bilo je u Samoboru osnovano prosvjetno društvo »PUČKA KNJIŽNICA I ČITAONICA«, da prosvjećuje šire slojeve građanstva i radništva. Počeci bili su najskromniji, ali od toliko životne snage, da je društvo danomice i vidno rastlo.

Osnivači još su, hvala Bogu, i danas živi: preč. gg. Noršić Vjekoslav, začasnji prisjednik i župnik u Brdovcu i Kocijanec Juraj, zač. kanonik, dekan i domaći župnik. Keo ml. bogoslov dobro su opazili, kako je u Samoboru silna potreba prosvjetnog društva u kojem će moći i oni najpotrebniji a siromašni građani, obrtnici i radnici steći dočinu naobrazbu i tako unaprijediti i svoje stolice i opće narodne interese. Nije onda bilo toliko knjiga kao danas, još manje no vinstva i uz tako nisku cijenu kao danas. Bivša »Hrvatska čitaonica« nije bila u ono doba podresa, da se njome služe i ljudi iz peta! Demokratski duh nije za onda tako daleko dobro.

Osim mlađih studenata održavao se na veliko održavanje oveči broj građana, trojci su stvili u društvo Pučke knjižnici i čitaonice. Nebavilo se od prijatelja i kajževačih društava u Zagrebu i to je bio broj održanih knjiga, narucišlo se nekoliko časopisa, naložio se vrlo akademski sastanak u Gornjem Kraju, jedan maleni zbornik, nejednakim nazivima. Društvo dobivalo po vlasti odobrenje pravila, pri čemu su se također pravile zapretra, određeno je da vrši svoj plemeniti čovječanski i rodoljubni zadatci.

Pod predsjedanjem odličnog građanina, nezboračnog Astesa Filipa, društvo se povoljno razvijalo, dok se izvrsno nije odigravao osni pozeti neštočni prepad, koji je dosegao svrbo i nekulturno ismiješaju i zanemarelički duh i značaj društva, ali za neko vrijeme. Vrijeme, teži čarobni lijepiši mnogih bolesti, ističe se i te rane. Društvo je opet smjelo kročilo naprijed osobito za predsjednikovstva Stjepana Franića, kada je bila proslavljena i 25 godišnjica.

Prije pet godina održalo se u Pučkoj knjižnici i čitaonici s priredbom četrdesetnove poslovnih predavača iz raznih svetačkih i znanstvenih oborina prijatelji pučke prostvine gđ. profesori iz Zagreba. Nezauvjetni postupak či-

